

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a Mgr. Sylvie Šiškeové v právní věci žalobce: **L. C.**, zast. JUDr. Vladimírem Papežem, advokátem se sídlem Tovačovského 3161/13, Kroměříž, proti žalovanému: **Krajský úřad Zlínského kraje**, se sídlem tř. Tomáše Bati 21, Zlín, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 12. 2020, č. j. KUZL-75357/2020, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 3. 2022, č. j. 41 A 88/2020-92,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se** v části týkající se výroku II. rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 3. 2022, č. j. 41 A 88/2020-92, **o d m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se** v části týkající se výroků I. a III. rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 3. 2022, č. j. 41 A 88/2020-92, **z a m í t á .**
- III. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši **4114 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce JUDr. Vladimíra Papeže, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 14. 12. 2020, č. j. KUZL-75357/2020 (dále jen „napadené rozhodnutí“) bylo výrokem I. zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno usnesení Městského úřadu Kroměříž (dále jen „prvostupňový správní orgán“) ze dne 24. 9. 2020, č. j. MeUKM/072029/2020, jímž byl zamítnut návrh žalobce na nařízení ústního jednání; výrokem II. bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí prvostupňového správního orgánu ze dne 24. 9. 2020, č. j. MeUKM/072050/2020 (dále jen „prvostupňové správní rozhodnutí“), jímž byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) ve spojení s § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na

pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, v rozhodném znění (dále jen „zákon o silničním provozu“), čehož se žalobce dopustil tím, že dne 5. 2. 2020 ve 20:16 hodin v obci Chropyně, na ulici Skaštická u domu č. p. X, řídil osobní motorové vozidlo tovární značky Škoda Citigo, RZ X, pod vlivem alkoholických nápojů (byla mu zjištěna hladina alkoholu v krvi ve výši 0,28 promile), tedy řídil vozidlo bezprostředně po požití alkoholických nápojů nebo v takové době, po kterou byl ještě pod vlivem alkoholu, za což mu byla uložena pokuta ve výši 8500 Kč, zákaz řízení na 8 měsíců a povinnost uhradit náklady řízení v paušální částce 1000 Kč.

[2] Proti napadenému rozhodnutí brojil žalobce u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) žalobou, jíž se domáhal jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Namítal, že závěr správních orgánů o úmyslném zavinění přestupku nemá oporu v provedeném dokazování. Poukazoval na nevypořádání jeho tvrzení, že alkohol vědomě nepožil; reflektovány nebyly ani klesající hodnoty alkoholu v jeho krvi, z čehož lze usuzovat, že k ovlivnění alkoholem nedošlo těsně před započítím jízdy, ale s mnohem delším odstupem, takže nemohlo jít o konzumaci alkoholu s následným úmyslem řídit motorové vozidlo. Žalobce rozporoval, že mu správní orgány přičetly k tíži záznamy z evidenční karty řidiče z let 2014 a 2016; připustil, že zákon sice neupravuje zahlazování přestupků, bylo ovšem třeba analogicky aplikovat trestní právo a zohledňovat skutky maximálně tři roky do minulosti. Dále žalobce nesouhlasil s nekonáním ústního jednání a napadenému rozhodnutí vytýkal, že není dostatečně individualizované.

Rozsudek krajského soudu

[3] Krajský soud výrokem I. rozsudku ze dne 9. 3. 2022, č. j. 41 A 88/2020-92 (dále jen „napadený rozsudek“), zrušil výrok II. napadeného rozhodnutí a v tomto rozsahu vrátil žalovanému věc k dalšímu řízení; výrokem II. napadeného rozsudku pak ve zbytku podanou žalobu odmítl a výrokem III. téhož rozsudku uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení.

[4] Soud shrnul, že správní orgány dovodily závěr o úmyslném spáchání přestupku na základě toho, že: 1/ žalobce je diabetik, u kterého je užívání alkoholu nebezpečnější než u zdravého člověka, 2/ již v minulosti řídil pod vlivem alkoholu, proto měl vědět, jak rychle se mu z těla odbourává, a 3/ ke spáchání přestupku došlo ve večerních hodinách, takže je zřejmé, že žalobce musel pít alkohol těsně před jízdou. Tyto skutečnosti však dle krajského soudu neprokazují, že žalobce jednal úmyslně. Závěry správních orgánů, že u diabetiků hrozí po požití alkoholu riziko hypoglykemického šoku, nebo že i nízká hladina alkoholu u nich může vést k situaci srovnatelné s přítomností více než 1 ‰ alkoholu v krvi, nemají žádnou oporu v provedeném dokazování; nejedná se přitom o obecně známé skutečnosti, ale o odborné závěry, ke kterým správní orgány (navíc bez jakékoliv lékařské zprávy dokládající žalobcův aktuální zdravotní stav) nedisponují dostatečnými odbornými znalostmi. O úmyslném jednání žalobce dle soudu bez dalšího nesvědčí ani to, že se v minulosti již dopustil přestupku jízdy pod vlivem alkoholu; z toho nelze automaticky usuzovat, že musel znát rychlost, jakou se mu z těla odbourává alkohol. Soud připustil, že s ohledem na dobu spáchání přestupku (po osmé večer) se může jevit pravděpodobné, že žalobce požil alkohol nedlouho před započítím jízdy. Aby však závěr jeho o úmyslném jednání byl dostatečně podložený, musely by se k této okolnosti přidružit i další

pokračování

skutečnosti svědčící o tom, že od požití alkoholu uplynula krátká doba. To nelze usuzovat ani ze vzrůstajících hodnot naměřených při dechových zkouškách, neboť podle metodiky měření alkoholu v dechu by mezi výsledky jednotlivých zkoušek musel být rozdíl více než 10 %, což se nestalo; dechové zkoušky tedy nepotvrzují argument, že žalobce musel pít alkohol těsně před kontrolou. Výše obsahu alkoholu zjištěná následným vyšetřením krve se přitom blíží fyziologické hladině 0,20 ‰. Při absenci dalších skutečností nasvědčujících tomu, že žalobce požil alkohol bezprostředně nebo krátce před jízdou, nelze dle soudu vyloučit, že alkohol požil s delším časovým odstupem a spoléhal na to, že jím již ovlivněn není. Závěr správních orgánů o jeho jednání v nepřímém úmyslu proto nemá dostatečnou oporu ve správním spisu. O úmyslnou formu spáchání přestupku se přitom prvostupňový správní orgán opřel při stanovení výše trestu; soud proto shledal, že nesprávné posouzení formy zavinění mělo přímý vliv na zákonnost uložené sankce. Žalovaného proto zavázal, aby znovu zkoumal formu zavinění žalobce a pokud se mu nepodaří prokázat úmyslné jednání, aby přistoupil ke snížení uložené sankce.

[5] Krajský soud dále poukázal na to, že žádné zákonné ustanovení jednoznačně nestanoví, zda a kdy dochází k zahlazení přestupkové viny, jak lze po uplynutí určité doby přihlížet ke starším přestupkům ani jaký význam pro správní trestání má zahlazení odsouzení podle § 106 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“). Shrnul, že judikatura správních soudů dovodila přiměřené využívání institutu zahlazení odsouzení také v řízení o přestupcích, a to tak, že správním orgánům umožňuje přihlížet pouze k přestupkům spáchaným před méně než třemi lety. To však dle (části) judikatury neznamená, že dřívější zahlazená odsouzení nelze nijak reflektovat; připouští se jejich zohlednění při hodnocení osoby pachatele a možnosti jeho nápravy. Krajský soud konstatoval, že tento přístup vnímá jako velmi problematický, neboť právo by dle něj mělo jasně určit, zda k trestní (přestupkové) minulosti přihlížet lze, či nikoliv. Závěr o zahlazení přestupků spáchaných před více než třemi lety je „obcházen“ tím, že se k celé trestní minulosti obviněného stejně přihlíží při hodnocení jeho osoby; připodotknul, že to má svůj původ v judikatuře Nejvyššího soudu ze 70. let minulého století. Argumentoval tím, že i odpovědnost za přestupek (po roce či třech) zanikne, tím spíše by měl čas „zavát“ i dřívější odsouzení z přestupku. Prvostupňovému správnímu orgánu krajský soud vytknul, že bez dalšího zohlednil skutky, které žalobce spáchal v letech 2014 a 2016. Jednalo se však o trestné činy, přičemž pro jejich zahlazení se trestní zákoník neuplatní pouze přiměřeně, ale přímo; fikce neodsouzení, kterou zakládá, totiž zavazuje i správní orgány. Přestože tato odsouzení obsahuje karta řidiče, správní orgány měly blíže zkoumat, zda u nich nedošlo k zahlazení a zda se tedy na žalobce nemělo hledět, jako by odsouzen vůbec nebyl. K učinění tohoto závěru ovšem správní spis nenabízí jednoznačnou odpověď, neboť správní orgány nijak nezdůvodnily, jestli mohly k daným trestným činům přihlížet; v tom soud shledal nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, k jejímuž odstranění (doplněním podkladů ohledně možného vzniku fikce neodsouzení) žalovaného zavázal. Naznal též, že žalovaný vůbec nemohl přihlížet ke všem (celkově sedmi) žalobcovým přestupkům evidovaným v kartě řidiče, neboť k nim došlo v letech 2008 až 2012, tedy o mnoho dříve, než je judikaturou dovozená hranice tří let; pochybil proto, jestliže je vzal v potaz při rozhodování o trestu. Soud žalovanému uložil, aby v novém rozhodnutí od všech přestupků evidovaných v kartě řidiče odhlédl.

[6] Námitkám brojícím proti nenařízení ústního jednání a nedostatečné individualizaci napadeného rozhodnutí soud nepřisvědčil.

II. Kasační stížnost

[7] Proti rozsudku krajského soudu podal žalovaný (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, ve které jej navrhl zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení. Předně poukazuje na to, že žalobce uvedl velmi obecné a vágní odvolací námitky. Přezkoumal proto prvostupňové správní rozhodnutí (včetně stanovení formy zavinění) z moci úřední; nedisponuje ovšem nekonečnou fantazií, aby za žalobce domýšlel paletu jeho námitek. Při zjišťování skutkového stavu vycházel z obvyklých dějových a časových posloupností; odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 23. 4. 2020, č. j. 8 As 142/2019-39, a usnesení jeho rozšířeného senátu ze dne 14. 1. 2014, č. j. 5 As 126/2011-68. Krajský soud dle stěžovatele zcela pominul procesní strategii žalobce spočívající v tom, že námitku nesprávného posouzení formy zavinění poprvé uplatnil až v doplnění žaloby. Je přesvědčen, že spisový materiál obsahoval dostatek důkazů o jednání žalobce v nepřímém úmyslu. Nesouhlasí s výtkou nedostatečně podloženého zdravotního stavu žalobce; k okamžiku spáchání přestupku jej objasnil protokol o lékařském vyšetření (ten uvádí, že žalobce je nemocen a pravidelně si aplikuje inzulin). Stěžovatel považuje za notorietu (vyžadující pouhý všeobecný přehled), že osoba léčená jako diabetik nesmí požívat alkoholické nápoje, s čímž musí být takový pacient dobře srozuměn; játra totiž jinak musejí pracovat na odbourávání alkoholu z krve namísto regulace hladiny cukru v krvi, kvůli čemuž může dojít k hypoglykémii. Pouhou konzumací alkoholu dává diabetik najevo, že je seznámen s možným negativním následkem. Žalobce musel vědět, že jeho zdravotní stav může ovlivnit proces odbourávání alkoholu v krvi, a přesto po požití alkoholického nápoje řídil motorové vozidlo. Soud dle stěžovatele přehlédl, že lékař provádějící při odběru krve také žalobcovo klinické vyšetření zaznamenal, že měl reakci zornic zpomalenou, spojivky překrvené a jeho dech byl cítit po alkoholu. To ve spojení s dobou spáchání přestupku (po osmé večer) naznačuje, že žalobce požil alkohol nedlouho před započatím jízdy. Pokud někdo požije alkohol krátce před řízením, téměř vždy ví, že svým jednáním může ohrozit zájem chráněný zákonem a je s tím srozuměn. Stěžovatel taktéž akcentuje, že na straně žalobce se nejedná o ojedinělý exces týkající se řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu; poukázal na rozsudek NSS ze dne 6. 2. 2020, č. j. 2 As 23/2019-36, dle něž i opakované pochybení v silničním provozu může signalizovat úmyslné jednání řidiče.

[8] K výtce, že se důsledně nezabýval zahlazením předchozích odsouzení, stěžovatel připomíná, že podle § 39 trestního zákoníku se má při stanovení druhu a výměry trestu přihlídnout mimo jiné k dosavadnímu způsobu života pachatele a k možnosti jeho nápravy. Poukazuje na to, že i orgány činné v trestním řízení vyžadují ke svému rozhodování opis z rejstříku trestů, ve kterém se uvádějí i údaje o již zahlazených odsouzeních. Výpis z evidenční karty řidiče je přitom jakýmsi opisem „rejstříku trestů v silničním provozu“, který zahrnuje záznamy o všech protiprávních skutcích, za něž byl řidič postižen v přestupkovém nebo trestním řízení; právě na základě nich má soud (příp. správní orgán) přihlídnout k možnostem nápravy pachatele a k jeho osobním poměrům. Stěžovatel zdůraznil, že právě takto v napadeném rozhodnutí dřívější skutky žalobce

pokračování

hodnotil. Ten nebyl ojediněle uznán vinným přestupkem v silničním provozu, ale dopouštěl se jich opakovaně, neboť od roku 2008 má celkem 9 záznamů. Z toho stěžovatel dovodil, že žalobce je osobou, která má sklony porušovat pravidla silničního provozu, a je potřeba jej uloženými tresty odlišit od jiných osob dosud bezúhonných. Považuje za absurdní, aby na osobu, která se za svoji řidičskou historii dopustila vícera obdobných přestupků i trestných činů, musel při spáchání dalšího přestupku nahlížet jako na beztrestnou. Náзор krajského soudu likviduje význam a účel správních trestů a staví na jednu „startovní čáru“ řidiče, kteří se v silničním provozu chovají vzorně, a ty, kteří soustavně porušují pravidla. Individuální kritéria pro hodnocení osoby pachatele jsou tím zcela vyprázdněna. Nejedná se přitom o žádné „celoživotní stigma“. V případě žalobce stěžovatel akcentuje, že poslední trest zákazu činnosti mu skončil dne 5. 6. 2019 a dalšího obdobného skutku se dopustil již 8 měsíců poté.

[9] Stěžovatel namítá také nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, neboť krajský soud mu vyčetl, že neposoudil možnou fikci neodsouzení u trestných činů z let 2014 a 2016, zároveň však uvedl, že mu není jasné, zda odsouzení ve věci sp. zn. 9 T 55/2016 promítnul do úvah o trestu. Buďto ovšem zaujal v dané otázce chybný právní názor, anebo se k ní nevyjádřil; obojí není možné. Závěrem zdůraznil, že nijak nedoplňuje odůvodnění správních rozhodnutí, ale reaguje na odůvodnění napadeného rozsudku.

III. Vyjádření ke kasační stížnosti

[10] Žalobce se ztotožnil s názorem krajského soudu, že závěr o úmyslném spáchání přestupku nebyl dostatečně podložen. Prokázaná míra obsahu alkoholu v krvi se blížila fyziologické hladině a nebyly zjištěny další skutečnosti nasvědčující tomu, že by alkohol požil bezprostředně před jízdou. Alkoholový zápach z úst se přitom u osoby trpící diabetem objevuje poměrně často, aniž by předtím alkohol vůbec požila; tato skutečnost proto nemá žádnou vypovídací hodnotu. Při rozhodování nelze zohlednit všechny záznamy v evidenční kartě řidiče. Stěžovatel neprokázal, zda bylo možné přihlížet k trestným činům spáchaným v letech 2014 a 2016. K námitce nepřezkoumatelnosti rozsudku uvádí, že soud jednoznačně konstatoval, že stěžovatel k těmto trestným činům přihlédl chybně, pokud zároveň nezkoumal, zda u nich nenastala fikce neodsouzení. Stěžovatel zaměřuje svou pozornost na minulost, avšak nebere v úvahu, že došlo k jeho nápravě. Žalobce změnil své chování nejen ohledně požívání alkoholu, ale také v jednání a součinnosti se státními orgány; nesouhlasí s tím, že pohrdá bezpečností silničního provozu a svým zdravím. Dále se vyjadřuje k tomu, proč nesouhlasí s posouzením krajského soudu ohledně nenařízení ústního jednání ve správním řízení.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších

předpisů (dále jen „s. ř. s.“) přípustná, za stěžovatele jedná oprávněný zaměstnanec dle § 105 odst. 2 s. ř. s., a jsou splněny i obsahové náležitosti stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[12] Následně se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda je stěžovatel aktivně procesně legitimován k podání kasační stížnosti v celém jejím rozsahu. Stejně jako v řízení o žalobě, tak i v řízení o kasační stížnosti je totiž základním předpokladem aktivní procesní legitimace navrhovatele tvrzení, že napadeným rozhodnutím soudu mu byla způsobena újma v důsledku zkrácení jeho práv. Je-li stěžovatelem správní orgán, pak se za plausibilní tvrzení o zkrácení na právech považuje jen takové, které směřuje proti rozsudku, jímž bylo napadené správní rozhodnutí zrušeno a věc vrácena správnímu orgánu k dalšímu řízení (srov. usnesení NSS ze dne 22. 4. 2020, č. j. 3 Afs 419/2019-20). V projednávané věci stěžovatel brojí proti celému napadenému rozsudku (viz jím formulovaný petit v doplnění kasační stížnosti ze dne 12. 5. 2022). Výrokem II. napadeného rozsudku však byla odmítnuta žaloba v rozsahu směřujícím proti zamítnutí odvolání žalobce proti usnesení o nenařizení ústního jednání, neboť se dle krajského soudu jednalo o úkon, jímž se pouze vede řízení před správním orgánem, pročez se v tomto případě uplatní vyluka podle § 70 písm. c) s. ř. s., v jejímž důsledku je takové rozhodnutí vyloučeno ze samostatného soudního přezkumu (srov. odst. [51] napadeného rozsudku). Stěžovatel ve své kasační stížnosti ani netvrdí, jak je výrokem II. napadeného rozsudku dotčen na svých právech; dle Nejvyššího správního soudu mu ostatně tato výroková partie ani objektivně žádnou újmu způsobit nemohla, neboť jí nebyla nikterak věcně přezkoumána dotčená část napadeného rozhodnutí stěžovatele. Zdejší soud proto dospěl k závěru, že z důvodu nedostatku aktivní procesní legitimace stěžovatele *a priori* nelze kasační stížnost v části týkající se výroku II. napadeného rozsudku věcně projednat, proto ji pro její subjektivní nepřipustnost v tomto rozsahu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.

[13] Před zahájením samotného meritorního přezkumu se však musel Nejvyšší správní soud ještě zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti v jejím zbývajícím rozsahu (výroků I. a III. napadeného rozsudku). Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. totiž NSS odmítne kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, pokud tato stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Kasační soud se vymezením pojmu „*podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele*“ již zabýval při výkladu § 104a s. ř. s. ve znění účinném od 13. 10. 2015 do 31. 3. 2021 (srov. usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39).

[14] Při rozhodování o (ne)přijatelnosti kasační stížnosti Nejvyšší správní soud vychází z judikturně ustálených kritérií (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, bod [52]), jež pramení ze závěrů usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly judikaturou NSS řešeny, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) je dána potřeba učinit judikturní odklon, 4) v napadeném rozsudku bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O takové pochybení se může jednat tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet

pokračování

i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[15] Kasační stížnost je přijatelná.

[16] V projednávané věci Nejvyšší správní soud naznal, že se krajský soud dopustil zásadního pochybení spočívajícího v nerespektování ustálené judikatury zdejšího (resp. Nejvyššího) soudu ohledně možnosti zohledňování zahlazených odsouzení při posuzování osoby pachatele přestupku; k této problematice blíže v části IV.3 tohoto rozhodnutí. Z napadeného rozsudku je přitom zřejmé, že tak krajský soud učinil zcela vědomě a záměrně, neboť se neztotožňoval s daným právním názorem, od něž se rozhodl explicitně odchýlit. Vzhledem k tomu, že nelze vyloučit, že by ze strany krajského soudu, v obdobných případech jako je ten nynější, docházelo v budoucnu k následování jeho vlastního (v napadeném rozsudku vysloveného) právního názoru a nikoliv závěrů judikatury Nejvyššího a Nejvyššího správního soudu, je namístě, aby se kasační soud touto věcí zabýval meritorně a k názoru krajského soudu se vyjádřil; jsou proto dány důvody přijatelnosti podané kasační stížnosti.

[17] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů. Stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

IV.1 Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku

[18] Předně Nejvyšší správní soud posuzoval, zda je napadený rozsudek přezkoumatelný (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.), neboť jen u takového rozhodnutí lze zpravidla vážít další kasační námitky. Pokud jde o obsah samotného pojmu nepřezkoumatelnost, odkazuje soud na svou ustálenou judikaturu k této otázce; srov. např. rozsudky NSS ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007-64, či ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005-245. Stěžovatel spatřuje důvod nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku ve formulaci jeho odst. [37], v němž mu údajně krajský soud současně vytýká jak zaujetí nesprávného právního názoru, tak také to, že se k dané vůbec otázce nevyjádřil, což je ovšem dohromady neslučitelné. Žádné takové pochybení však Nejvyšší správní soud neshledal. Krajský soud uvedl: „*městský úřad ani žalovaný ovšem vůbec tuto úvahu (zda ve vztahu k trestnému činu z roku 2016 nastala fikce neodsouzení na základě § 48 odst. 7 až 9 trestního zákoníku, či nikoliv) neprovedli a nezdůvodnili nijak, jestli mohli k danému trestnému činu spáchanému skoro čtyři roky před přestupkem, o něž jde v této věci, přihlížet, resp. proč k němu přihlížet mohli. Jen se opřeli o to, že žalobce spáchal přestupek nedlouho po vrácení řidičského průkazu v důsledku podmíněného upuštění od zbytku trestu zákazu řízení vozidel.*“ Z citované pasáže je dle kasačního soudu zřejmé a pochopitelné, že krajský soud považoval za nesprávný postup stěžovatele, který při posuzování osoby pachatele zohlednil také žalobcův trestný čin z roku 2016, a to právě proto, že se předtím nezabýval otázkou, zda toto odsouzení nebylo již *ex lege* zahlazeno. Tento požadavek je přitom srozumitelný v kontextu celého odůvodnění napadeného rozsudku, v němž soud konstatoval, že zahlazená (trestní i přestupková) odsouzení dle něj nelze zohledňovat z žádného hlediska, a to ani při hodnocení osoby pachatele. Bez předchozího posouzení otázky možné fikce

neodsouzení proto dle krajského soudu nebylo možné ze spáchání daného trestného činu vycházet. Nahlížení tímto prizmatem nelze dle Nejvyššího správního soudu naznat, že by výtka zaujetí nesprávného právního názoru (v důsledku) nevyjádření se k související problematice způsobovala nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Jinou otázkou je ovšem správnost těchto závěrů krajského soudu, jež je rozebrána níže. Kasační soud nadto dodává, že neshledal ani vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

IV.2 Forma zavinění

[19] Stěžovatel předně zdůrazňuje, že žalobce námitku nesprávného posouzení formy zavinění poprvé uplatnil až v žalobě, přičemž krajský soud tuto jeho procesní strategii patřičně nerefletoval. Nejvyšší správní soud poukazuje na usnesení rozšířeného senátu ze dne 2. 5. 2017, č. j. 10 As 24/2015-71, v němž dospěl k závěru, že *„je plně v souladu se zásadou plné jurisdikce, aby žalobce ve věcech správního trestání v řízení před krajským soudem použil i taková žalobní tvrzení zpochybňující zjištěný skutkový a právní stav a jím odpovídající důkazní návrhy, které dříve neuplatnil v řízení o přestupku před správními orgány. Skutečnost, že obviněný z přestupku byl v řízení před správními orgány zčásti nebo zcela pasivní, automaticky neznamená, že jeho tvrzení zpochybňující zjištěný skutkový a právní stav a jím odpovídající důkazní návrhy, které jako žalobce poprvé uplatnil až v řízení před krajským soudem, jsou bez dalšího nepřípustné.“* Krajský soud tedy nikterak nepochybil, pokud se věcně zabýval argumentací žalobce, kterou poprvé uplatnil až v žalobě. Nevytýkal přitom stěžovateli, že se v napadeném rozhodnutí přezkumem formy zavinění (krom argumentace, že žalobce je diabetik) explicitně nezabýval (srov. odst. [67] napadeného rozhodnutí); nepožadoval tedy po stěžovateli, aby za žalobce domýšlel v odvolání nevyslovené námitky. Soud přezkoumal všechny okolnosti, které pro spáchání přestupku v nepřímém úmyslu považoval za relevantní jak prvostupňový správní orgán, tak stěžovatel.

[20] Nejvyšší správní soud shrnuje, že ohledně základních východisek problematiky zavinění přestupku jízdy pod vlivem alkoholu není mezi žalobcem, stěžovatelem ani krajským soudem sporu. Podle § 15 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v rozhodném znění (dále jen „přestupkový zákon“) se k odpovědnosti fyzické osoby za přestupek vyžaduje zavinění; nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění, postačí zavinění z nedbalosti. Nejvyšší správní soud v usnesení rozšířeného senátu ze dne 14. 1. 2014, č. j. 5 As 126/2011-68, právě k posuzování zavinění u přestupku jízdy pod vlivem alkoholu uvedl: *„Z hlediska zavinění mohou nastat zásadně několikero situace: Buďto řidič ví, že je pod vlivem alkoholu a přesto řídí vozidlo, pak o jeho odpovědnosti není pochyb, dokonce v její úmyslné formě. Nebo se řidič domnívá, že pod vlivem alkoholu není, protože žádný alkohol nepožil nebo sice s takovým časovým odstupem, že účinky alkoholu negativně ovlivňující schopnost řízení již pominuly. Pak je otázkou, zda alkohol mohl požit nevědomě, a přitom ani v okamžiku požívání, ani později jeho účinky nepociťoval, a myslil se tedy ve svém úsudku o požití, nebo zda usoudil, že důvody, pro něž učinil vlastní závěr o neovlivnění organismu alkoholem, jsou či nejsou přiměřené.“* Je namístě znovu zdůraznit, že k naplnění subjektivní stránky odpovědnosti konkrétně za přestupek jízdy pod vlivem alkoholu zcela postačuje zavinění z nedbalosti, neboť zákon [§ 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu] výslovně nestanoví, že je třeba úmyslného zavinění.

pokračování

Určení konkrétní formy zavinění (případné shledání úmyslu pachatele) tedy nemá vliv na naplnění subjektivní stránky přestupkové odpovědnosti; má však význam při hodnocení povahy a závažnosti přestupku [§ 38 písm. e) zákona o silničním provozu] a v konečném důsledku i při určení druhu a výše správního trestu [§ 37 písm. a) zákona o silničním provozu]. Stanovení formy zavinění je otázkou hodnocení skutkového stavu. Platí přitom, že *„základním východiskem pro právní závěry o odpovědnosti za přestupek z hlediska subjektivní stránky, tzn., zda jde o jednání zaviněné či nezaviněné, o jakou formu zavinění se jedná, zda hraje roli tzv. skutkový omyl pachatele (obviněného), atd., je dostatečné objasnění skutkového stavu věci. Povinnost k jeho prokázání nese ve všech směrech správní orgán, bez zřetele na to, zda jde o objasňování skutkových okolností svědčících ve prospěch či neprospěch obviněného, stejně jako bez ohledu na to, jestli obviněný vůbec na svou obhajobu něco tvrdí a (nebo) ke svým tvrzením navrhuje důkazy a jaké“* (srov. opět usnesení rozšířeného senátu ze dne 14. 1. 2014, č. j. 5 As 126/2011-68).

[21] Stěžovatel se v kasační stížnosti odvolává na odst. [27] rozsudku NSS ze dne 23. 4. 2020, č. j. 8 As 142/2019-39; ten však není k projednávané věci přílehlavý. Zdejší soud v daném rozsudku vyslovil, že *„jak žalovaný, tak krajský soud se vypořádali s tvrzením stěžovatele o tom, zda jeho důvody, pro které se spoléhal, že již není pod vlivem alkoholu, byly přiměřené. Nejvyšší správní soud sice nesouhlasí s názorem krajského soudu, že pokud osoba v době 24 hodin od požití alkoholu řídí motorové vozidlo, není v zásadě na místě zkoumat existenci liberačních důvodů, nicméně stěžovatel v dané věci neuvedl žádný zvláštní důvod (např. zdravotní), na základě kterého se domníval, že již není pod vlivem alkoholu.“* Nejvyšší správní soud však zdůrazňuje, že toto posouzení se týkalo neuvedení konkrétního důvodu způsobujícího vyvinění pachatele (tedy úplnou absenci zavinění, a to včetně formy nevědomé nedbalosti). Ostatně v následujícím odst. [28] kasační soud uzavřel, že *„stěžovatel uvedl, kdy a přibližně kolik alkoholu požil, k ověření jeho vlivu neučinil žádné další kroky, nemohl se tedy důvodně domnívat, že nemůže být pod jeho vlivem. Pokud tak usoudil, nelze než jeho jednání označit za nedbalostní.“* Odkazované rozhodnutí proto není v nynější věci relevantní, neboť vůbec nepojednává o prokazování zavinění ve formě úmyslu.

[22] V projednávaném případě žalobce popřel, že by před jízdou požil alkohol. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že krajský soud aproboval závěr správních orgánů, které mu toto tvrzení neuvěřily; pokud jim totiž žalobce nenabídl žádnou alternativní verzi skutkového děje, která by rozumně vysvětlovala zvýšenou hladinu alkoholu v jeho krvi, oprávněně vycházely z obvyklých dějových a časových posloupností případů tohoto druhu. Odlišnou otázkou však je, zda žalobce v době spáchání předmětného přestupu (resp. započetí řízení motorového vozidla) věděl (musel vědět), že se nachází pod vlivem alkoholu; tuto skutečnost, pokud chtěly správní orgány shledat zavinění žalobce ve formě nepřímého úmyslu, musely dostatečně prokázat.

[23] Stěžovatel předně argumentuje tím, že žalobce je diabetik. Nejvyšší správní soud se však ztotožňuje s výhradou krajského soudu, že správní spis neobsahuje žádný relevantní doklad (lékařskou zprávu) dokládající žalobcův zdravotní stav aktuální k okamžiku spáchání přestupku. Skutečnost, že lékař Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně toliko provádějící lékařské vyšetření při ovlivnění alkoholem (tedy nikoliv praktický ani ošetřující lékař žalobce) uvedl do protokolu, velmi pravděpodobně pouze na základě tvrzení samotného žalobce, že si pravidelně aplikuje krátkodobý i dlouhodobý inzulín,

ještě neprokazuje jeho zdravotní stav v takové míře podrobnosti, aby na jeho základě bylo možné činit kvalifikované závěry o účincích alkoholu na takto nemocnou osobu. Pokud prvostupňovému správnímu orgánu byly z jeho úřední činnosti známy bližší informace o zdravotním stavu žalobce, měl tyto konkrétně uvést do svého rozhodnutí a do správního spisu založit příslušné podklady, což však neučinil. Kasační soud připouští, že za obecně známou skutečnost lze považovat fakt, že diabetici by neměli požívat alkoholické nápoje, přičemž lze předpokládat, že s touto informací jsou seznámeni všichni pacienti, kteří danou nemocí trpí. Závěry o tom, že v případě diabetiků hrozí po požití alkoholu riziko hypoglykemického šoku, nebo že dokonce i nízká hladina alkoholu u nich může vést k situaci srovnatelné s přítomností více než 1 ‰ alkoholu v krvi, však již dle kasačního soudu nelze považovat za notoriety; zároveň ovšem nemají žádnou oporu v provedeném dokazování. Otázka, jak vysoká hladina alkoholu, u jakých stádií diabetu a s jakou pravděpodobností může způsobit hypoglykemický šok či učinit řidiče vozidla zcela nezpůsobilým k řízení, je bezpochyby problematikou odbornou, k níž nemá stěžovatel dostatečnou kompetenci, nehledě na jím avizované všeobecné znalosti. Konečně je však třeba především zdůraznit, že předmětná zdravotní diagnóza žalobce by mohla mít relevanci jakožto případná přítěžující okolnost (pokud by bylo prokázáno, že diabetik pod vlivem alkoholu skutečně více a intenzivněji ohrožuje danou skutkovou podstatou chráněný zájem, tj. bezpečnost provozu na pozemních komunikacích); tato okolnost však není nikterak způsobilá prokázat to, zda žalobce při řízení motorového vozidla věděl, že je pod vlivem alkoholu.

[24] Dále stěžovatel poukazuje na to, že na straně žalobce nejde o ojedinělý exces spojený s řízením motorového vozidla pod vlivem alkoholu. Kasační soud však aprobejuje posouzení učiněné v napadeném rozsudku, že dřívější páchaní přestupků jízdy pod vlivem alkoholu bez dalšího samo o sobě nesvědčí o úmyslném jednání žalobce. Na základě předchozí zkušenosti s alkoholem při řízení vozidla nelze automaticky usuzovat, že žalobce jistě musel znát rychlost, jakou se mu z těla odbourává alkohol, a tedy v rozhodnou dobu „usednutí za volant“ vědět, že je pod jeho vlivem. Ani odkaz stěžovatele na rozsudek NSS ze dne 6. 2. 2020, č. j. 2 As 23/2019-36, v jehož odst. [16] zdejší soud toliko okrajově zmínil, že „s ohledem na již dřívější pochybení stěžovatele nebyla vyloučena ani forma úmyslného zavinění“, nepovažuje kasační soud za relevantní; tento výrok je totiž třeba interpretovat v kontextu konkrétního pochybení, jehož se dané rozhodnutí týkalo. V odkazované věci se jednalo o naměření rychlosti jízdy vozidla 140 km/h v úseku s nejvyšší dovolenou rychlostí 90 km/h. V případě takového protiprávního jednání lze u daného řidiče skutečně uvažovat o tom, že pokud opakované (a natolik zásadně) překračuje nejvyšší povolenou rychlost, činí tak se zaviněním ve formě úmyslu, neboť překračování rychlosti odpovídá jeho „stylu jízdy“, který lze seznat z jeho „přestupkové minulosti“. Tyto úvahy však nejsou přenositelné na projednávanou věc, neboť skutečnost, že řidič se dříve dopustil přestupku řízení pod vlivem alkoholu (natož bez specifikace toho, v jaké formě bylo jeho zavinění shledáno) nikterak nenaznačuje, že v případě dalšího obdobného pochybení si takový řidič musel být bez dalšího vědom, že je pod vlivem alkoholu.

[25] Stěžovatel též namítá, že lékař provádějící při odběru krve také klinické vyšetření zaznamenal do protokolu, že žalobce měl překrvené spojivky a jeho dech byl cítit po alkoholu. Nejvyšší správní soud však konstatuje, že na těchto skutečnostech ani jeden ze správních orgánů vůbec nezaložil odůvodnění svého závěru o úmyslném spáchání

pokračování

přestupku; oba totiž akcentovaly především fakt, že žalobce je diabetik a že se již dříve dopustil přestupku jízdy pod vlivem alkoholu (srov. str. 8 prvostupňového správního rozhodnutí a odst. [67] napadeného rozhodnutí). Navíc ani sama skutečnost, že podle třetích osob je dech řidiče cítit po alkoholu, bez dalšího nutně neprokazuje, že takový řidič (mající v krvi alkohol toliko v hodnotě blížíci se fyziologické hladině) nemohl důvodně předpokládat, že po rozumně vzdálené dřívější konzumaci alkoholu jím již není ovlivněn. Nadto je třeba upozornit též na argumentaci žalobce, že alkoholový zápach z úst se u osob trpících diabetem objevuje poměrně často, aniž by daná osoba předtím alkohol vůbec požíla; kasační soud se přitom necítí kompetentní k verifikaci tohoto tvrzení. Konečně zbývá také dodat, že konzumaci alkoholu těsně před započítím jízdy neprokazují ani vzrůstající naměřené hodnoty alkoholu v krvi (0,37 ‰ a následně 0,40 ‰), neboť podle metodiky měření alkoholu v dechu by mezi výsledky jednotlivých zkoušek musel být rozdíl více než 10 %, k čemuž nedošlo.

[26] Nejvyšší správní soud proto akceptuje závěr krajského soudu, že v řízení nebylo doloženo, že žalobce požil alkohol bezprostředně před jízdou, pročez nelze vyloučit, že se tak stalo s delším časovým odstupem a žalobce (byť neospravedlnitelně) spoléhal na to, že již alkoholem ovlivněn není. Závěr správních orgánů, že žalobce jednal v nepřímém úmyslu, proto nebyl dostatečně prokázán. O úmyslnou formu spáchání přestupku se přitom prvostupňový správní orgán opřel při stanovení výše trestu, což stěžovatel aproboval; nesprávné posouzení formy zavinění proto mělo přímý vliv na zákonnost uložené sankce. Nejvyšší správní soud se proto ztotožňuje se závazným právním názorem vysloveným krajským soudem, že žalovaný musí znovu zkoumat formu zavinění žalobce; pokud se mu nepodaří prokázat úmyslné jednání (což kasační soud připouští, že je s ohledem na jeho důkazní možnosti značně obtížné), bude muset přistoupit ke změně výše uložené sankce v důsledku méně závažné formy zavinění.

IV.3 Zohledňování předchozích přestupků a trestných činů při ukládání sankce

[27] Pokud jde o otázku zohledňování předchozích přestupků a trestných činů při ukládání sankce v rámci správního trestání, Nejvyšší správní soud přisvědčuje tomu, že hlavním problémem je nedokonalost relevantní právní úpravy, neboť žádné zákonné ustanovení nestanoví jednoznačně, zda a kdy dochází k zahrazení přestupkového odsouzení a zda lze po uplynutí určité doby ke starším přestupkům přihlížet. Touto problematikou se zabývá pouze judikatura správních soudů.

[28] V rozsudku ze dne 28. 2. 2011, č. j. 8 As 82/2010-55, NSS uvedl, že „*správní orgán je při rozhodování o výši sankce (ve smyslu § 12 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích) za přestupek (zde za přestupek proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích) povinen hodnotit, zda není při přihlédnutí k pachateli dříve uloženým trestům možné využít analogicky institut trestního práva zahrazení odsouzení.*“ V rozsudku ze dne 21. 7. 2016, č. j. 7 As 40/2016-40, odst. [29], toliko zmínil, že „*z judikatury správních soudů nadto nevyplývá, že by při správním trestání nebylo možno nikterak zohlednit, že účastník řízení v minulosti spáchal obdobný přestupek.*“ V rozsudku ze dne 28. 2. 2018, č. j. 10 As 238/2017-54, odst. [44], vyslovil, že „*správní orgány měly právo vzít v úvahu okolnost, že se u stěžovatele jednalo o celkem již čtvrtý dopravní přestupek. NSS k uvedenému dodává, že pokud by byl správný názor stěžovatele, že vzhledem k době delší jednoho roku, která uplynula*

od spáchání posledního dopravního přestupku, neměly správní orgány přihlížet ke třem předchozím přestupkům, znamenalo by to, že pokud by např. přestupce spáchal 10 dopravních přestupků a mezi 10. a 9. přestupkem by uplynulo více než 12 měsíců, jednalo by se o stejně závažný přestupek a ohrožující stejně zájem společnosti jako v případě řidiče, který by se dopustil svého prvního dopravního přestupku. Takový výklad je očividně absurdní.“ V rozsudku ze dne 28. 2. 2018, č. j. 2 As 281/2017-33, odst. [18], aproboval postup správního orgánu, který „při úvaze o výši pokuty uplatnil analogicky trestněprávní institut zahlázení odsouzení, neboť odhlédl od čtyř ze šesti stěžovateli evidovaných přestupků právě s ohledem na dobu, která od jejich spáchání do nynějšího přestupkového jednání stěžovatele uplynula“ a ztotožnil se s rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 3. 5. 2013, č. j. 60 A 1/2013-49, podle kterého „nelze hodnotit takto „zahlázené“ přestupky jako přítěžující okolnost v dalším přestupkovém řízení, lze k nim však přihlídnout při hodnocení osoby pachatele a z takových okolností vyvodit příslušné závěry.“ V rozsudku ze dne 7. 11. 2018, č. j. 3 As 202/2017-35, odst. [18] – [20], zopakoval, že „podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu mají správní orgány právo přihlížet k předchozím spáchaným přestupkům, a to i v případě jejich spáchání před více než jedním rokem.“ Ztotožnil se s rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 3. 2017, č. j. 17 A 23/2016-46, dle něž „striktní užití analogie zahlázení není možné, je proto na místě k institutu zahlázení přihlížet toliko přiměřeně se zohledněním specifik dopravních přestupků, které jsou zpravidla zjišťovány pouze policií při běžném dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu. Správní orgán I. stupně takto postupoval, když přihlížel k přestupkům spáchaným do 3 let. Ostatně při striktní analogii s trestním právem by nebylo možno přihlídnout k téměř žádným dopravním přestupkům, u nichž byla sankce pokuty vykonána.“ V rozsudku ze dne 17. 6. 2020, č. j. 1 As 80/2020-36, odst. [36], konstatoval, že „byť judikatura dovodila možnost analogického využití tohoto institutu v řízení o přestupcích, neznamená to, že (obdobně jako je tomu v trestání soudním) nelze dřívější (zahlázená) „odsouzení“ nijak zohlednit (srov. např. rozsudek ze dne 7. 11. 2018, č. j. 3 As 202/2017-35, či rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky Liberec ze dne 3. 5. 2013, č. j. 60 A 1/2013-49, č. 2912/2013 Sb. NSS). Ba naopak, dřívější (byť zahlázená) „odsouzení“ mohou být použita při hodnocení osoby pachatele a možnosti jeho nápravy, a tedy též jako kritérium pro určení výše trestu. Stejně se tomu děje i ve „velkém“ soudním trestání, (jak to uvedl) Nejvyšší soud např. v usnesení ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. 8 Tdo 766/2017.“ V rozsudku ze dne 31. 12. 2021, č. j. 2 As 155/2020-25, odst. [30] – [33], NSS převzal a aproboval shora citovaný rozsudek ze dne 17. 6. 2020, č. j. 1 As 80/2020-36, a dokonce doplnil: „z hlediska hodnocení pachatelovy osobnosti nebylo třeba, aby přestupková minulost v odůvodnění rozhodnutí byla podrobněji specifikována, byť nebylo konkretizováno, jaká minulé protiprávní jednání byla zohledněna. (...) Stěžovatel [správní orgán] v napadeném rozhodnutí vymezil, že přestupková minulost žalobce byla brána v potaz při hodnocení jeho osoby. Stejně k přestupkové historii žalobce přistoupil prvostupňový orgán. I toto kritérium má vedle dalších kritérií vliv na určení výše sankce.“

[29] Sám krajský soud shrnul (shora poukázané) závěry judikatury tak, že na základě přiměřeného použití trestního institutu zahlázení odsouzení nelze přihlížet k přestupkům starším tří let; s tímto přístupem se ztotožnil a aplikoval jej. Vymezil se však proti navazujícímu právnímu názoru, že se připouští zohlednění zahlázených odsouzení při hodnocení osoby pachatele a možnosti jeho nápravy, tedy jako kritéria pro určení výše trestu. Argumentoval tím, že právo by mělo jasně říkat, že k trestní (včetně přestupkové) minulosti buď přihlížet lze, nebo nikoliv. Akcentoval přitom, že tento přístup má svůj

pokračování

původ v judikatuře Nejvyššího soudu ze 70. let minulého století, ve které trestní právo obecně chránilo poněkud jiné společenské hodnoty, než je tomu dnes.

[30] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že se neztotožňuje s krajským soudem v tom, že by jeho judikatura umožňující zohledňování zahlazených odsouzení při hodnocení osoby pachatele byla v rozporu s tou, která dospěla k závěru o zahlazování přestupkových odsouzení starších tří let. Dle kasačního soudu tyto dvě judikturní „větve“ nejsou vůbec kontradiktorní, nýbrž se vzájemně doplňují. Lze shrnout, že k přestupkům spáchaným před více než třemi lety nelze přihlížet jako k přítěžující okolnosti (nemohou být např. ani příčinou recidivy), zároveň ovšem ale není důvod je zcela ignorovat při posuzování osobnosti pachatele, možnosti jeho nápravy a obecně jeho vztahu k dodržování právních předpisů. Nejvyšší správní soud proto neshledal důvod předložit tuto právní otázku rozšířenému senátu pro krajským soudem tvrzený nesoulad v judikatuře NSS.

[31] Kasační soud připouští, že uvedený přístup (zohledňování zahlazených odsouzení při hodnocení osoby pachatele) skutečně vychází z rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 17. 4. 1974, sp. zn. 5 Tz 33/74, publikovaného pod č. 6/1975 Sb. rozh. tr.). Zdůrazňuje však, že tento přístup je Nejvyšším soudem stále aplikován i v jeho současné judikatuře. V usnesení ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. 8 Tdo 766/2017, Nejvyšší soud uvedl, že *„zahlazení odsouzení nebo zákonná fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, přitom nebrání soudu, aby při hodnocení osoby pachatele přiblížil ke skutečnostem, že pachatel v minulosti spáchal trestný čin, a z této skutečnosti vyvodil příslušné závěry, pokud jde o sklony pachatele k trestné činnosti, o jeho vztah ke společenským hodnotám chráněným trestním zákoníkem, možnost jeho nápravy apod.“* Z aktuálních rozhodnutí lze poukázat např. na usnesení ze dne 3. 8. 2022, sp. zn. 11 Tdo 655/2022, v němž Nejvyšší soud vyslovil: *„platí-li ve vztahu k předchozímu odsouzení fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, nesmí soud tuto skutečnost (tj. předchozí odsouzení) brát v žádné souvislosti v úvahu a musí při výměře trestu postupovat tak, jako by této skutečnosti nebylo. Přesto však soud hodnotí všechny další okolnosti související se spácháním minulého trestného činu, které nejsou uvedenou právní fikcí dotčeny. Jestliže pachatel v minulosti již spáchal trestný čin, může soud po zhodnocení konkrétních okolností dřívějšího a nyní posuzovaného trestného činu a z jejich vztahu vyvodit příslušné závěry stran postoje obviněného ke společenským hodnotám chráněným trestním zákoníkem, tedy zda má sklony k páčání trestné činnosti, event. zda spáchání obou trestných činů je v jinak řádném životě pachatele jen excesivní povahy, resp. jaký je stupeň a povaha mravního narušení pachatele, jaká je možnost jeho nápravy, apod. (srov. PÚRY, F. § 42 [Přítěžující okolnosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 571). K této otázce přitom existuje již léty prověřená tzv. konstantní judikatura, na kterou Nejvyšší soud rovněž odkazuje (srov. zejména rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 17. 4. 1974 sp. zn. 5 Tz 33/74, uveřejněné pod č. 6/1975 Sb. rozh. tr., dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2017 sp. zn. 8 Tdo 766/2017 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2011 sp. zn. 8 Tdo 972/2011). Krajskému soudu tedy v nyní posuzované věci ničeho nebránilo v tom, aby z předchozího odsouzení obviněného, ohledně kterého se na něj hledí, jako by nebyl odsouzen, vyvodil odpovídající závěry o jeho postojích k hodnotám chráněným trestním zákoníkem a jeho případných sklonech k páčání trestné činnosti.“* Tytéž závěry jsou shodně uvedeny také v usnesení ze dne 17. 2. 2022, sp. zn. 4 Tdo 54/2022; nadto je doplněno, že *„váha skutečnosti, že pachatel v minulosti už spáchal trestný čin, je – za předpokladu že*

všechny ostatní okolnosti jsou stejné – zásadně menší než váha skutečnosti, že pachatel už byl za trestný čin odsouzen. (...) Odvolací soud mohl přihlížet ke skutečnosti, že obviněný v minulosti spáchal trestný čin, bez ohledu na skutečnost, že došlo k zahlázení odsouzení, při hodnocení jeho postoje ke společenským hodnotám chráněným trestním zákoníkem a z tohoto pohledu hodnotit možnost jeho nápravy.“

[32] Lze přitom poukázat na odst. [43] rozsudku rozšířeného senátu NSS ze dne 20. 12. 2022, č. j. 10 As 25/2020-61, v němž vyslovil, že „rozšířený senát setrvale zastává názor, že v případech, kdy je předmětem výkladu právní otázka, k jejímuž posouzení jsou příslušné oba vnitrostátní nejvyšší soudy, takže mezi těmito vrcholnými soudními orgány může dojít k interpretačnímu střetu, který nelze jednoduše řešit pomocí existujících mechanismů sjednocování judikatury, je v zájmu zachování jednoty a předvídatelnosti soudního rozhodování, právní jistoty a autority soudní moci na místě maximální zdrženlivost těchto orgánů a snaha vyhnout se neshodám“ (viz např. usnesení rozšířeného senátu z 30. 11. 2010, č. j. 5 AfS 86/2009-55, č. 2242/2011 Sb. NSS, bod 30, shodně též rozsudek rozšířeného senátu ze dne 19. 10. 2020, č. j. 9 AfS 4/2018-65, č. 4119/2020 Sb. NSS, bod 45). Právní názor Nejvyššího soudu nemá rozšířený senát důvod zpochybňovat a ve svých úvahách z něho vychází“ (aplikováno např. v rozsudku NSS ze dne 5. 1. 2023, č. j. 2 Ads 387/2020-34, odst. [8]). Argumenty krajského soudu uvedené v napadeném rozsudku přitom kasační soud nepřesvědčily o tom, že by se měl odchýlit od dosavadní ustálené judikatury Nejvyššího soudu opakovaně přejímané též judikaturou Nejvyššího správního soudu. Pokud je možné předcházející zahlázení odsouzení zohledňovat při posuzování osoby pachatele v rámci trestního řízení, není dle soudu žádný rozumný důvod, proč by tomu tak nemělo být shodně také v rámci správního trestání.

[33] Stěžovateli lze dát za pravdu, že v napadeném rozhodnutí zdůraznil, že dřívější protiprávní skutky žalobce hodnotil právě tak, že na jejich základě toliko posuzoval osobní poměry pachatele a možnost jeho nápravy; modifikoval tak posouzení prvostupňového správního orgánu, který skutečně dřívější trestní odsouzení žalobce považoval za přítěžující okolnost (srov. str. 10 prvostupňového správního rozhodnutí). Stěžovatel v odst. [63] napadeného rozhodnutí výslovně uvedl, že zohlednění celkového počtu přestupků žalobce evidovaných v jeho kartě řidiče nepovažuje za rozporné s institutem zahlázení odsouzení a odkázal na závěry rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 3. 5. 2013, č. j. 60 A 1/2013-49, jež NSS ve své judikatuře opakovaně aproboval; uzavřel přitom, že žalobce nejeví „žádné známky poučení a nápravy z dosud uložených správních i soudních trestů“. Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel nepochybil, pokud tímto způsobem zohlednil veškerou trestní a přestupkovou minulost žalobce. Krajský soud tedy vyslovil nesprávný právní závěr, že stěžovatel nemohl přihlídnout k (již zahlázeným) přestupkům (srov. odst. [50] napadeného rozsudku). Jelikož stěžovatel nehodnotil ani předcházející trestní odsouzení z let 2016 a 2014 jako přítěžující okolnost, nebylo nezbytné, aby se správní orgány zabývaly tím, zda tato odsouzení již nebyla *ex lege* zahlázena podle pravidel trestního zákoníku. Právní názor, jímž krajský soud stěžovatele v tomto ohledu pro další řízení zavázal, je tedy nesprávný a správní orgány jím nejsou vázány.

V. Závěr a náhrada nákladů řízení

pokračování

[34] Nejvyšší správní soud sice shledal důvodnou kasační námitku stěžovatele týkající se zohledňování předchozích přestupků a trestných činů při ukládání sankce; v tomto rozsahu popřel závazný právní názor, který krajský soud vyslovil. Kasační soud však nepřisvědčil námitce stěžovatele brojící proti posouzení formy zavinění přestupku; tento krajským soudem vyslovený zrušovací důvod přitom obstojí i samostatně, protože nebyly naplněny podmínky pro zrušení napadeného rozsudku. Kasační stížnost proto zamítl jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. O věci rozhodoval bez jednání za podmínek § 109 odst. 2 s. ř. s.

[35] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Jelikož stěžovatel neměl v kasačním řízení úspěch, přiznal soud procesně úspěšnému žalobci náhradu nákladů, které spočívají ve výdajích na jeho zastoupení advokátem.

[36] Výši této náhrady tvoří částka odpovídající mimosmluvní odměně za jeden úkon právní služby, a to písemné podání ve věci – vyjádření ke kasační stížnosti (ze dne 2. 6. 2022) [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, dále jen („vyhláška“)], v hodnotě 3100 Kč [§ 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky], včetně paušální částky náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč [§ 13 odst. 4 vyhlášky], tj. 3400 Kč. Zástupce žalobce je plátcem DPH, protože se výše náhrady navyšuje o 21 %. Stěžovatel je tedy povinen zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti celkem částku 4114 Kč, a to k rukám jeho zástupce JUDr. Vladimíra Papeže, advokáta se sídlem Tovačovského 3161/13, Kroměříž.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2023

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu